

PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC DỰ ÁN TRONG MÔN ĐỊA LÍ LỚP 11 TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

Trần Quốc Nhuận*

Tóm tắt

Phương pháp dạy học dự án nếu kết hợp với các phương pháp hay kỹ thuật dạy học khác một cách đúng đắn sẽ góp phần đổi mới cách dạy và học, nâng cao chất lượng dạy học bộ môn địa lí. Phương pháp dạy học dự án giúp học sinh tăng khả năng tư duy sáng tạo, hình thành và phát triển năng lực giải quyết vấn đề bài học đặt ra. Phát huy mặt tích cực của phương pháp dạy học dự án đồng thời cũng nhằm khắc phục những hạn chế của phương pháp dạy học truyền thống, vốn còn nhiều thụ động phổ biến trong các nhà trường phổ thông lâu nay.

Từ khóa: *Phương pháp dạy học dự án; địa lí; trung học phổ thông.*

Abstract

The project method in teaching geography for Grade 11 students at high school

The project method, if properly combined with other teaching methods or techniques, will contribute to renovating the way teaching and learning, and improve the quality of teaching geography. The project method helps students increase their ability to think creatively, shape and develop their problem-solving ability. Teachers should promote the positive aspects of the project method and also overcome the limitations of the traditional and passive teaching methods, which are still quite popular in the schools for a long time

Key words: *project method; geography; high school*

1. Đặt vấn đề

Với phương pháp dạy học truyền thống ở các trường trung học phổ thông như lâu nay đã ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng dạy học, đồng thời hạn chế việc phát triển trí tuệ của học sinh khi học môn địa lí, việc dạy và học địa lí trở thành gánh nặng của cả thầy và trò. Cách dạy và học này không thể đáp ứng được yêu cầu của sự phát triển xã hội cũng như đòi hỏi của công cuộc đổi mới đất nước hiện nay. Vì vậy, tiếp tục đổi mới một cách mạnh mẽ, có hiệu quả các phương pháp dạy học, trong đó chú trọng sử dụng phương pháp dạy học dự án để giảng dạy sẽ góp phần tích cực, làm tăng khả năng tư duy sáng tạo, hình thành và phát triển năng lực giải quyết vấn đề bài học đặt ra, là một trong những vấn đề quan

trọng cần phải được tiếp tục quan tâm và tìm cách giải quyết.

2. Thực trạng việc sử dụng phương pháp dạy học dự án trong môn địa lí ở trường THPT nói chung và trường phổ thông Duy Tân nói riêng hiện nay.

Đến nay vấn đề đổi mới phương pháp dạy học nói chung và phương pháp dạy học địa lí nói riêng ở các trường phổ thông diễn ra vẫn còn chậm chạp, chưa đáp ứng được mục tiêu giáo dục, cụ thể: Một số giáo viên địa lí vẫn chưa thực sự thấm nhuần tính cấp thiết, tầm quan trọng, bản chất, phương hướng và cách thức đổi mới phương pháp dạy học địa lí, hiểu biết về cơ sở lí luận, thực tiễn của đổi mới phương pháp dạy học phương pháp dạy học còn chưa sâu sắc. Qua khảo sát GV, kết quả có hơn 60% chưa tiếp cận phương pháp dạy học mới này do ngại khó.

*ThS, Trường THPT chuyên Lương Văn Chánh

- Đa số giáo viên vẫn truyền thụ kiến thức theo kiểu thuyết trình xen kẽ hỏi đáp, nặng về thông báo, giảng giải kiến thức, nhẹ về phát huy tính tích cực và phát triển tư duy học sinh; học sinh tiếp thu kiến thức một cách thụ động.

- Hình thức tổ chức dạy học còn đơn điệu, dạy học theo lớp là chủ yếu. Các hình thức dạy học cá nhân, nhóm, ngoài trời chưa được thực hiện hoặc thực hiện chưa có hiệu quả.

- Việc tạo động cơ học tập đúng đắn cho học sinh và thực hiện các hình thức khen thưởng, động viên khác nhau đối với người học chưa được giáo viên quan tâm một cách thích đáng.

3. Phương pháp dạy học dự án trong môn địa lí

3.1. Khái niệm

“Dạy học dự án là một hình thức dạy học hay phương pháp dạy học phức hợp, trong đó dưới sự hướng dẫn của giáo viên, học sinh tiếp thu kiến thức và hình thành kỹ năng thông qua việc giải quyết một bài tập tình huống có thật trong đời sống, theo sát chương trình học, có sự kết hợp giữa lý thuyết với thực hành và tạo ra các sản phẩm cụ thể. Học sinh tham gia xác định mục đích, lập kế hoạch, thực hiện, kiểm tra, điều chỉnh, đánh giá quá trình và kết quả thực hiện. Làm việc nhóm là hình thức cơ bản của dạy học dự án” [3]

3.2. Đặc điểm

Xét về mặt phương pháp dạy học thì dạy học dự án có điều kiện kết hợp với nhiều phương pháp khác, đặc biệt là các phương pháp dạy học địa lí tiên tiến. “Dạy học dự án cũng là một hình thức dạy học đặc biệt, kết hợp được hầu hết các hình thức dạy học khác mà phổ biến nhất là: Hoạt động nhóm và tự học. Khi thực hiện dự án học tập có hiệu quả sẽ đáp

ứng được yêu cầu vận dụng linh hoạt các phương pháp và hình thức dạy học” [1]

3.2.1 Định hướng sản phẩm

Sản phẩm là yêu cầu bắt buộc khi kết thúc các dự án. Đó là kết quả của hoạt động, được tạo ra trong quá trình học sinh thực hiện dự án. Các sản phẩm này rất đa dạng, có thể là những đồ vật cụ thể hoặc phi vật thể như: Bản báo cáo kết quả nghiên cứu, mô hình, bản vẽ, dụng cụ tự chế, tiểu phẩm...

3.2.2 Định hướng thực tiễn

Đặc điểm này có nghĩa là dạy học dự án gắn liền với hoàn cảnh. Các đề tài, chủ đề của DA cần phải xuất phát từ thực tế, từ hoàn cảnh gần gũi với cuộc sống. Nhiệm vụ dự án phải chứa đựng những vấn đề cần giải quyết, đồng thời phải phù hợp với điều kiện và khả năng của người học.

3.2.3 Định hướng vào hứng thú của học sinh

Các nội dung học tập của dạy học dự án gắn với sở thích và nhu cầu của học sinh. Trong dạy học dự án, nhiều khi ý tưởng được đề xuất từ phía người học, nhờ đó mà nhiệm vụ học tập sẽ phù hợp với khả năng và hứng thú của học sinh hơn, thể hiện rằng người học có nhu cầu bức thiết tham gia dự án. Dạy học dự án nói chung và các đề tài của dự án nói riêng phải tạo được hứng thú, giúp phát triển động cơ và giảm áp lực học tập cho người học. Lúc này, học sinh chủ động tiếp nhận kiến thức nên kiến thức sẽ được lưu giữ lâu hơn. Đồng thời, hứng thú của học sinh cũng cần được duy trì và phát triển trong suốt quá trình thực hiện dự án, vì vậy vai trò theo dõi, giám sát, hỗ trợ đúng thời điểm của giáo viên cực kỳ quan trọng.

3.3. Giải pháp thay thế: sử dụng phương pháp dạy học dự án trong môn địa lí.

3.3.1 Thiết kế tiến trình bài dạy

Tiến trình bài dạy trong dạy học dự án tương tự như tiến trình diễn ra các hoạt động của học sinh trong một tiết học, điểm khác biệt là thời gian và cách thức tiến hành. Nó mô tả phạm vi, trình tự hoạt động của học sinh và giải thích cách thức học sinh tham gia dự án dưới sự hỗ trợ, hướng dẫn của giáo viên. Tiến trình bài dạy trong một dự án học tập thường có cấu trúc ba phần: Giới thiệu dự án, kế hoạch thực hiện (thường là các tuần làm việc) và hướng dẫn học sinh thực hiện sản phẩm [2].

Tuy nhiên, phần kế hoạch thực hiện và hướng dẫn học sinh thực hiện sản phẩm thường lồng vào nhau. Lúc này, tiến trình bài dạy thường gồm hai phần chính, cụ thể:

- *Giới thiệu bài dạy/ Giới thiệu dự án:*

Đây là phần tương tự như phần dẫn nhập/ khởi động/ mở bài,... khi dạy học địa lí thông thường nhưng nó có ý nghĩa lớn hơn: Thể hiện “tính hứng thú”, giúp giáo viên thực hiện vai trò “truyền cảm hứng” đến học sinh.

Phần giới thiệu dự án cần đạt các yêu cầu sau:

+ HS được tiếp cận với bộ câu hỏi định hướng, nhất là câu hỏi khách quan.

+ Cho HS nhận thức được ý nghĩa của dự án sẽ làm, hình dung nhiệm vụ sẽ thực hiện.

+ HS biết các thành viên sẽ cùng mình thực hiện nhiệm vụ trong suốt dự án và xác định được việc tham gia hoạt động

nhóm hiệu quả cũng là một cách thể hiện bản lĩnh cá nhân.

+ Dẫn hé lộ những giá trị học sinh sẽ nhận được trong suốt quá trình làm dự án..

- *Kế hoạch tiến hành bài dạy/ Kế hoạch thực hiện dự án:*

Là bản kế hoạch chi tiết toàn bộ công việc học sinh sẽ làm trong quá trình thực hiện dự án dưới sự hỗ trợ, chỉ đạo của giáo viên. Các mốc thời gian và công việc tiến hành được xác định cụ thể.

Yêu cầu của bản kế hoạch:

+ Thể hiện các nhiệm vụ cụ thể học sinh sẽ làm theo trình tự thời gian: Nội dung sẽ nghiên cứu, các vai học sinh sẽ đóng, sản phẩm sẽ thực hiện, các bài tập phải hoàn thành.

+ Thể hiện vai trò của giáo viên: Chỉ đạo, hướng dẫn, hỗ trợ học sinh. Cụ thể: Cung cấp các tài liệu hỗ trợ, hướng dẫn cách thực hiện một vài sản phẩm cụ thể, theo dõi tiến độ và tư vấn khi cần thiết.

+ Thể hiện mục tiêu dự án và cách giải quyết cơ bản bộ câu hỏi định hướng.

+ Thể hiện hình thức báo cáo kết thúc dự án [3, tr 87].

Tiến trình bài dạy/ Tiến trình thực hiện dự án sẽ được cụ thể hoá ở các mục sau

Trên cơ sở nội dung chương trình sách giáo khoa địa lí lớp 11, lí thuyết về dạy học dự án, tình hình thực tiễn của khu vực, địa phương,... một số chủ đề dự án đã được chọn lọc đề xuất như sau:

Bảng 1: Hệ thống chủ đề dự án trong chương trình Địa lí lớp 11

STT	Tiết học/ Bài học	Nội dung vận dụng	Gợi ý chủ đề	Ý tưởng dự án
1	Bài 2: Xu hướng toàn cầu hoá, khu vực hoá kinh tế Bài 4: Thực hành - Tìm hiểu những cơ hội và thách thức của toàn cầu hoá đối	Kết hợp 2 bài	Toàn cầu hoá và khu vực hoá - động lực của sự phát triển, xoá mờ ranh giới quốc gia	- Tìm hiểu xu hướng toàn cầu hoá và khu vực hoá (biểu hiện, hệ quả, lí do hình thành một số liên kết khu

	với các nước đang phát triển			vực). - Tác động của toàn cầu hoá đối với các nước đang phát triển.
2	Bài 3: Một số vấn đề mang tính toàn cầu	Toàn bài	Dân số, môi trường - chiến lược nào cho sự phát triển bền vững?	- Tìm hiểu vấn đề dân số, môi trường theo mạch: Hiện trạng - nguyên nhân - hậu quả - giải pháp. - Gắn với vấn đề dân số môi trường ở Việt Nam. - Xác định mối quan hệ giữa các vấn đề dân số và các vấn đề môi trường, giữa hai vấn đề với sự phát triển bền vững.
3	Bài 4: Thực hành - Tìm hiểu những cơ hội và thách thức của toàn cầu hoá đối với các nước đang phát triển	Toàn cầu hoá gây áp lực đối với tự nhiên, môi trường	Sức sống của rác thải công nghệ	- HS tìm hiểu thông tin về những công nghệ là “rác thải” của các nước phát triển. - Sử dụng các vật liệu sẵn có để tạo ra những sản phẩm phục vụ cuộc sống: Xe đẩy, quạt mini,...
4	Bài 5: Một số vấn đề của châu lục và khu vực	Tiết 1 và 2	Sợi dây kết nối tự nhiên, dân cư, xã hội và sự phát triển kinh tế	- Xác định tiềm năng phát triển kinh tế của các nước châu Phi và Mỹ La Tinh. - Một số vấn đề cần giải quyết để phát triển KT - XH của các nước.
	Bài 5: Một số vấn đề của châu lục và khu vực	Tiết 3. Phần II. Tập trung mục 1	Tây Nam Á - Trung Á, rốn dầu của thế giới	- Tìm hiểu tiềm năng dầu mỏ của các nước ở khu vực

5				Tây Nam Á và Trung Á. - Nguồn dầu mỏ dồi dào tác động như thế nào đến KT - XH của khu vực. Liên hệ Việt Nam.
6	Bài 6: Hợp chúng quốc Hoa Kỳ (tiết 1, 2, 3)	Toàn bài. Tập trung tiết 1 và tiết 2 (phần I. Quy mô nền kinh tế)	Hoa Kỳ - Miền đất hứa của những người nhập cư	Tìm hiểu vị trí, phạm vi lãnh thổ của Hoa Kỳ, các điều kiện tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên; phân tích tác động đối với sự phát triển kinh tế miền đất hứa. - Tại sao nói: Hoa Kỳ là đất nước của những người nhập cư.
7	Bài 8: Liên bang Nga	Tiết 2 - Phần IV. Quan hệ Nga - Việt trong bối cảnh quốc tế mới.	Chiến hữu	Tìm hiểu mối quan hệ Xô - Việt trước đây và quan hệ Nga - Việt trong bối cảnh mới.
8	Bài 9: Nhật Bản (tiết 1, 2,3)	Toàn bài (3 tiết)	Đất nước/ Cường quốc với nhiều điều trái ngược/ sự tương phản	- Tìm hiểu vị trí địa lí, phạm vi lãnh thổ; đặc điểm tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên những thuận lợi, khó khăn đối với sự phát triển kinh tế? So sánh các đặc điểm trên của Nhật Bản với nước ta? - Tìm hiểu đặc điểm dân cư, xã hội; tác động của chúng đến nền KT - XH Nhật Bản? Người Việt Nam nên học những gì từ

				người Nhật Bản? - Tìm hiểu các ngành kinh tế và hoạt động kinh tế đối ngoại của Nhật.
9	Bài 10: Cộng hoà nhân dân Trung Hoa (Trung Quốc) - (tiết 1)	Phần III. Dân cư và xã hội	Lựa chọn tạo ra tương lai	- Chính sách dân số của Trung Quốc; tác động của chính sách này đến sự phát triển KT - XH trong tương lai. - Liên hệ Việt Nam.
10	Bài 10: Cộng hoà nhân dân Trung Hoa (Trung Quốc)	Tiết 2 và 3	Bằng cách nào kinh tế Trung Quốc tiến đến thành công?	- Tìm hiểu chính sách cải cách kinh tế ở Trung Quốc, những thành công đạt được. - So sánh chính sách cải cách kinh tế ở Trung Quốc và đổi mới kinh tế ở Việt Nam.
11	Bài 11: Khu vực Đông Nam Á (tiết 1)	Phần I. Tự nhiên	Chung sống với thiên tai	- Tìm hiểu vị trí địa lí và lãnh thổ, đặc điểm tự nhiên □□ đánh giá tác động. - Tìm hiểu một số loại thiên tai đặc trưng ở các quốc gia.
12	Bài 11: Khu vực Đông Nam Á (tiết 3)	Toàn tiết	ASEAN chung tay cùng phát triển	- Tìm hiểu mục tiêu, cơ chế hợp tác và những thành tựu - thách thức đối với ASEAN. - Việt Nam hội nhập ASEAN.

3.3.2 Tổ chức thực hiện các dự án địa lí lớp 11 [3, tr 98]

Tổ chức thực hiện các dự án địa lí chính là việc cụ thể hoá một trong các thành

phần cơ bản của DA đã được thiết kế, đó là tiến trình bài dạy - được trình bày chi tiết trong từng kế hoạch bài dạy, nhìn chung đều thực hiện theo ba giai đoạn, với các bước cụ

thể như sau:

Giai đoạn 1: Chuẩn bị

Người tổ chức (giáo viên) phải xác định các yếu tố căn bản nhất có thể ảnh hưởng đến quá trình thực hiện dự án của học sinh, từ đó đối chiếu với bản kế hoạch thực hiện dự án đã được lập trong giai đoạn xây dựng các bước tiến hành bài dạy. Các yếu tố căn bản cần chú ý là: Thời gian; cơ sở vật chất, phương tiện; đối tượng, cấu trúc; nội dung, số lượng sản phẩm.

Giai đoạn 2: Thực hiện

Đối tượng hoạt động chính trong giai đoạn này là học sinh. Giáo viên đóng vai trò điều khiển, giới thiệu dự án bước đầu, quan sát và theo dõi quá trình làm việc của học sinh trong suốt dự án, kịp thời chỉ dẫn tạo điều kiện tối đa cho học sinh thực hiện sản phẩm. Có 4 bước chính trong giai đoạn thực hiện:

Bước 1: Khảo sát học sinh trước dự án

Hoạt động này giúp giáo viên có những hiểu biết nhất định về đối tượng sắp được triển khai dự án, từ đó có thêm cơ sở để hỗ trợ học sinh từ khi bắt đầu đến lúc hoàn thành sản phẩm. giáo viên có thể xây dựng phiếu hỏi, các bảng khảo sát phát đến học sinh hoặc phỏng vấn nhanh nhưng phải tìm hiểu được các khía cạnh sau:

Thứ nhất, kiến thức học sinh hiện có liên quan với dự án sắp tiến hành và những mong muốn được thực hiện các tiểu đề tài dự án của học sinh.

Thứ hai, những kỹ năng mà học sinh có được trước khi bắt đầu dự án, bao gồm ba nhóm kỹ năng: Kỹ năng học tập, sáng tạo; kỹ năng sử dụng các phương tiện truyền thông và công nghệ; kỹ năng sống và kỹ năng nghề nghiệp hợp tác, làm việc nhóm,... [4].

Thứ ba, thái độ của học sinh đối với

việc học tập theo dự án (đã có kinh nghiệm học theo dự án hay chưa? Có thích hay không?,...)

Bước 2: Giới thiệu dự án

Để kích thích sự ham thích tham gia và hăng say nghiên cứu của học sinh về dạy học dự án, việc giới thiệu dạy học dự án là vô cùng quan trọng. Cách thức tiến hành giới thiệu dự án như sau:

Thứ nhất, dẫn dắt đến phần giới thiệu. Mạch dẫn dắt có thể bắt đầu từ một vấn đề thực tiễn hay sự kiện liên quan đến dự án; kể câu chuyện liên quan đến đề tài; đi từ ý nghĩa hay giá trị của môn học; cũng có thể thiết kế bộ câu hỏi trả lời nhanh liên quan trực tiếp đến câu hỏi khách quan.

Thứ hai, giới thiệu bộ câu hỏi định hướng, đặc biệt nhấn mạnh đến câu hỏi khái quát. Lưu ý: Với cách này, bước 1 và 2 có thể hoán đổi hoặc kết hợp với nhau.

Thứ ba, gợi mở để học sinh dần nhận thức được giá trị dự án mang lại.

Bước 3: Triển khai các công việc thực hiện đến học sinh

Đây là bước quan trọng để có sản phẩm báo cáo dạy học dự án. Các hoạt động trong bước này diễn ra liên tiếp nhau, bao gồm:

- Chia nhóm (trên cơ sở kết quả bảng khảo sát trước dự án), hướng dẫn học sinh chọn nhóm trưởng và phân công công việc. Nhấn mạnh tầm quan trọng của nhóm học tập và các kỹ năng sẽ được hình thành từ việc học nhóm, giá trị của chúng trong tương lai. Giáo viên hướng dẫn học sinh cách làm việc trong nhóm hiệu quả,...

- Phát cho học sinh các biểu mẫu tự đánh giá, phổ biến quy trình đánh giá (đánh giá cả quá trình làm việc của nhóm và mỗi cá nhân).

- Gợi ý, tư vấn các sản phẩm học sinh sẽ làm, các vai học sinh có thể đóng,

cung cấp các tư liệu hỗ trợ, các bài tập cá nhân hay cả nhóm sẽ thực hiện,...

- Hướng dẫn học sinh lập kế hoạch thực hiện dự án.

- Thường xuyên kiểm tra tiến độ và kết quả đạt được của dự án học sinh thực hiện.

Bước 4: Hướng dẫn học sinh báo cáo dự án

GV lần lượt tiến hành các nội dung sau:

- Chọn MC điều khiển buổi báo cáo dự án.

- Gửi kịch bản chương trình báo cáo cho người dẫn chương trình tham khảo.

- Hướng dẫn học sinh về cách giới thiệu dự án sao cho thu hút người khác (đảm bảo ngắn gọn, tính chọn lọc, nhấn mạnh nét

độc đáo và sáng tạo).

- Nhắc nhở học sinh xem xét kỹ bảng tiêu chí đánh giá báo cáo sản phẩm.

Giai đoạn 3: Tổng kết

Việc tổng kết được tiến hành theo ba bước như sau: Báo cáo sản phẩm dự án, đánh giá của giáo viên và học sinh về sản phẩm, đánh giá sau dự án. Nội dung gồm: học sinh tự đánh giá các hoạt động của mình trong dự án, rút kinh nghiệm những mặt hạn chế, phát huy những thành tích đã đạt được. Giáo viên nhận xét chung về tinh thần làm việc của tập thể lớp trong buổi báo cáo, các sản phẩm, phần trình bày của tất cả các nhóm. Tổng kết khái quát những ưu điểm và nhược điểm của các nhóm trong quá trình thực hiện dự án.

Bảng 2: Công việc của giáo viên và học sinh trong tổ chức thực hiện dự án

Giáo viên	Học sinh
Giai đoạn 1: Chuẩn bị (Trước khi thực hiện DA. Thời gian chuẩn bị khoảng từ 1 - 2 tuần)	
- Xác định đối tượng tiến hành DA + Số lượng, năng lực HS + Điều kiện cơ sở vật chất tại trường + Nội dung bài học sẽ tiến hành DA - Xác định mục tiêu học tập + DA cần đạt chuẩn nội dung nào? + Nhắm đến những kỹ năng nào?	- HS tìm hiểu cách thức và PP học theo DA + Biết được DHDA là gì? + Em sẽ làm những công việc gì khi học tập theo PP này? - Tự xác định nhu cầu, khả năng và sở thích của bản thân

+ Sản phẩm cần đạt được là gì? - Xây dựng ý tưởng DA + Từ nội dung bài học + Từ tình hình thực tế xã hội + Từ khả năng và nhu cầu HS - Xây dựng bộ CHĐH của DA + CHKQ + CHBH/ Câu hỏi chủ đề + CHND - Xây dựng lịch trình đánh giá + Đánh giá thành phần, xuyên suốt DA + Đánh giá tổng thể cuối DA - Xây dựng kế hoạch triển khai DA (thời gian, công việc của GV, HS, phối hợp với ai, những công cụ hỗ trợ,...) + Trước khi bắt đầu DA + Trong quá trình thực hiện DA + Sau khi kết thúc DA - Xây dựng kế hoạch hỗ trợ HS làm sản phẩm + Thiết kế wiki + Tìm kiếm thông tin, địa chỉ trang web và chia sẻ với HS; phát cho HS phiếu học tập định hướng, mẫu phiếu đánh giá + Lấy thông tin liên lạc của HS + Trao đổi ý kiến và chia sẻ với HS qua email, wiki, ...	+ Có những năng lực nền tảng nào? + Có những kĩ năng làm việc nhóm nào? + Em muốn là ai trong xã hội? + Em muốn được đánh giá kết quả học tập như thế nào? - Đọc sách giáo khoa (SGK) và tìm hiểu thông tin liên quan đến nội dung bài học - Xây dựng nhóm học tập + Cùng sở thích, cùng mối quan tâm, có thể hỗ trợ nhau,... + Phải có nhóm trưởng, người có khả năng trình bày tốt, thư kí,... + Tham khảo ý kiến và tiêu chí lập nhóm của GV + Cung cấp thông tin nhóm và thông tin cá nhân cho GV - Tiếp cận với các trang web GV giới thiệu - Tiếp cận với các công cụ trên Internet và các phần mềm mới như làm phim, trình chiếu đa phương tiện,...
Giai đoạn 2: Tiến hành (Bắt đầu DA. Tiết 1: Giới thiệu DA)	
- Tìm hiểu nhu cầu HS (bảng khảo sát) + HS đã có những kiến thức gì liên quan đến vấn đề bài học sẽ làm DA? + HS có những kĩ năng gì về làm việc nhóm và công nghệ thông tin? + HS có ý tưởng gì cho DA? - Triển khai DA đến HS	- Thực hiện bảng khảo sát nhu cầu

+ Giới thiệu DA qua vở kịch, bài trình chiếu, một đoạn phim,... nhằm kích thích các em qua một tình huống có vấn đề + Phân vai và giao nhiệm vụ (HS xung phong hoặc chỉ định dựa trên năng lực mỗi nhóm) - Ra các bài tập nhỏ nhằm hỗ trợ cho việc thực hiện DA - Giải quyết dần bộ CHĐH (nên đi từ câu hỏi nội dung đến bài học và khái quát) - Hỗ trợ HS làm sản phẩm (tiêu chí đánh giá, bảng kiểm mục cho từng sản phẩm,...) - Theo dõi và đánh giá tiến độ làm việc của HS - Thu các bài tập nhỏ, các bài tập cá nhân - Thu thập sản phẩm của HS để lên kế hoạch cho buổi báo cáo sản phẩm.	- Tham gia vào các vai diễn nếu GV yêu cầu để giới thiệu DA - Nhận nhiệm vụ và hình thành ý tưởng cho sản phẩm - Xây dựng kế hoạch làm sản phẩm, phân công nhiệm vụ cho từng thành viên trong nhóm - Làm bài tập và tìm hiểu thông tin từ nhiều nguồn để giải quyết các câu hỏi trong bộ CHĐH - Thường xuyên thông báo và trao đổi tiến độ công việc với GV thông qua wiki, mail, chat,... - Nộp các bài tập, biên bản họp nhóm, kế hoạch làm sản phẩm - Nộp sản phẩm cuối cùng.
Giai đoạn 3: Đánh giá (Tiết 2 - 3. Thời gian linh động tùy vào số lượng sản phẩm của HS)	
- Tổ chức báo cáo sản phẩm HS + Điều hành thứ tự và thời gian báo cáo + Đặt câu hỏi cho nhóm báo cáo - Tổ chức đánh giá sản phẩm + Phát phiếu đánh giá, bảng kiểm mục + Đánh giá sản phẩm từng nhóm - Tổ chức kiểm tra kiến thức - Khảo sát ý kiến HS - Công bố kết quả điểm - Rút kinh nghiệm.	- Từng nhóm trình bày sản phẩm (5-7') - Các nhóm còn lại đặt câu hỏi và nêu ý kiến góp ý cho sản phẩm (3-5') - Các nhóm cho điểm vào bảng kiểm mục và bảng chỉ tiêu đánh giá - Làm bài kiểm tra - Làm phiếu khảo sát ý kiến.

4. Kết luận

- Dạy học dự án có ưu điểm nổi bật so với dạy học truyền thống nhiều mặt: học sinh biết chủ động gắn tư duy với hành động trong học tập, trong học tập học sinh thể hiện tinh thần hứng thú tích cực, phát huy tinh thần trách nhiệm cao, tăng cường khả năng tư duy sáng tạo cho HS. Hình thành và phát triển khả năng giải quyết vấn đề có tính chất phức hợp giữa các bộ môn, nâng cao năng lực hợp tác làm việc, năng lực tự đánh giá và tham gia đánh giá các bạn trong nhóm, trong lớp. Dạy học dự án góp phần phát huy cách dạy học tích cực, nâng cao chất lượng và từng bước khắc phục những hạn chế của dạy học truyền thống lâu nay trong các nhà trường phổ thông đối với bộ môn địa lí.

- Dạy học dự án trong môn địa lí nhằm giúp giáo viên bổ sung cần thiết trong quá trình vận dụng các phương pháp dạy học cũng như các kỹ thuật dạy học đang sử dụng trong các trường phổ thông hiện nay, nhằm thực hiện chủ trương đổi mới căn bản và toàn diện góp phần phát

triển giáo dục ngày càng hoàn thiện hơn. Tuy nhiên, giáo viên cần hiểu, không có phương pháp hoặc kỹ thuật dạy học nào hoàn toàn tối ưu, mà phải biết kết hợp nhuần nhuyễn các phương pháp phù hợp với nội dung từng bài dạy, từng chương, theo chủ đề. Sử dụng dạy học dự án cũng cần phù hợp với từng nhóm đối tượng, tùy theo trình độ học sinh. Dạy học dự án bên cạnh mặt ưu điểm nổi bật thì vẫn có những hạn chế. Trong quá trình sử dụng dạy học dự án để giảng dạy, giáo viên cần chú ý khắc phục những vấn đề như thời gian, cơ sở vật chất, phương tiện phục vụ dạy học hiện nay ở các trường đang còn thiếu thốn nhiều. Dạy học dự án cũng không hoàn toàn thay thế kiểu dạy học truyền thống một cách tuyệt đối. Mỗi phương pháp dạy học hay kỹ thuật dạy học nào cũng đều có ưu điểm của nó. Đề cao một cách tuyệt đối hay coi nhẹ một phương pháp, một kỹ thuật dạy học nào cũng đều khiếm khuyết. Sử dụng phương pháp, kỹ thuật dạy học nào đạt hiệu quả tối ưu nhất còn tùy thuộc vào năng lực, nghệ thuật dạy học của mỗi giáo viên □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Nguyễn Thị Kim Liên (2014), *Phương pháp thiết kế và tổ chức thực hiện các dự án trong dạy học Địa lí 12 - Trung học phổ thông*, Luận án tiến sĩ, ĐHSP Hà Nội.
- [2] Nguyễn Văn Cường (1997), *Dạy học Project hay Dạy học theo dự án*, NXB Đại học quốc gia, Hà Nội.
- [3] Nguyễn Thị Diệu Thảo (2003), *Vận dụng dạy học theo dự án nhằm cải tiến việc thực hiện niên luận, khóa luận của sinh viên*, Bộ giáo dục và Đào tạo, Tài liệu tập huấn, Hà Nội.
- [4] Lê Thông (Tổng chủ biên) - Nguyễn Thị Minh Phương (Chủ biên) (2009), *Sách giáo khoa Địa lí 11 Ban cơ bản*, NXB Giáo dục.